

2 (únor 2019)
cena 10 Kč

Broumovské noviny

redakce@broumov-mesto.cz
www.broumov-mesto.cz

Proč máme v Čechách geoparky?

Možná si někteří z vás už všimli, že existuje jakýsi Geopark Broumovsko, ba dokonce Národní geopark Broumovsko. A možná si také mnozí z těchto zvědavějších začali pokládat i otázky: Proč nám tu vznikají tyhle geoparky? K čemu nám mohou být dobré? A co to vlastně je ten geopark?

Žijeme v moderní době, užíváme si nejmodernějších technických vymožeností v běžném každodenním životě. Naše pracovní činnosti se zaměřily na výkony, pracovní i životní tempo se za poslední desetiletí zrychlilo ne v procentech, ale v násobcích. Veškeré dění moderní civilizované („civilizované“...?) společnosti je ovládáno technickým pokrokem, jehož vývoj už pomalu nejsme schopni sledovat. Mnozí z nás už začali zapomínat, že náš život a naše budoucnost je závislá i na jiných hodnotách než je dokonalá elektronická komunikace, rychlost přenosu informačních dat nebo snižování nákladů za lidskou práci umělou inteligencí. Alarmující množství produktivního obyvatelstva má problémy psychicky zvládat pracovní nároky. Člověk, jako nejdokonalejší živočišný druh, začíná vést nesmiřitelný boj s přírodou - svojí matkou, ze které vzešel. Je toto ještě udržitelný rozvoj?

Co to má ale všechno společného s nějakým geoparkem? Člověk se na Zemi objevil jako výsledek stamilionů let trvajících přírodního vývoje zázraku nazvaného život. Chemické reakce sloučenin z horkých zemských hlubin daly v příznivém prostředí pravěkých oceánů vznikající planety Země základ zrodu prvních živých mikroorganizmů. Od tohoto okamžiku pak následovala předlouhá doba mnoha opakujících se epoch bujného rozmachu nejrůznějších živočišných a rostlinných forem a náhlých globálních katastrof, naprosto měnících běh vývoje celé planety. Doklady nejen o těchto dramatických událostech, ale o celé geologické historii Země, jsou jako záznamy v černých skříňkách uchovány v obrovském množství po celém světě. Můžeme je najít v rozpálených skalách horkých pouští, stejně jako na vysokých promrzlých štítech nejvyšších pohoří či pod ledovým krunýřem Antarktidy. Doslova na každém kroku máme pod nohama zprávy o dějinách daného místa ve formě nejrůznějších zkamenělin, minerálů nebo specificky uložených hornin. A tady se konečně dostáváme ke zmíněnému geoparku! Geoparky začaly vznikat na počátku tohoto století jako území, na nichž se ve větším množství a v zajímavé formě setkáváme s těmito

doklady dlouhého a neobyčejného vývoje dané krajiny. Geoparky jsou území, kde se přítomnost setkává s minulostí. Geoparky se snaží dnešního člověka přimět k zastavení, k zamyšlení, k poznání a vnímání přírodních a historických hodnot a krás, které mnozí ve spěchu začali přehlížet. Geoparky se snaží sjednocovat opět člověka s přírodou. Snaží se vytvářet a podporovat právě podmínky udržitelného rozvoje současného člověka a současné společnosti. Citlivě a rozumně využívat současné přírodní zdroje, zachovalé geologické a kulturní bohatství daného území a vést k tomuto přístupu další generace.

Stejně jako mnoho podobných slov i název geopark vychází z řeckého geos, což znamená Země, a napovídá, na co se geopark svoji existencí a činností zaměřuje. Geoparky se snaží upozorňovat na neobyčejné geologické památky, seznamovat veřejnost v širších souvislostech s jejich výjimečností a přírodovědnou hodnotou. Snaží se tyto unikáty udržovat viditelnými a přístupnými, aby mohly sloužit k odbornému vzdělávání při exkurzních prohlídkách, nebo k dalším výzkumům daného fenoménu. V případě potřeby geoparky podporují i ochranu těchto významných geologických lokalit. Mnohé, v geoparcích takto zviditelňované geologické zajímavosti, představují také obdivuhodné přírodní výtvořky, které pak slouží jako vyhledávané turistické cíle nově se rozvíjejícího odvětví cestovního ruchu – geoturistiky. Její kontrolovaný rozvoj pak zpětně přináší ekonomický a kulturní prospěch celému zainteresovanému regionu. Kultivovaní návštěvníci přece pro spokojený pobyt a opakované návštěvy oblíbeného kraje rádi ocení dobré služby, příjemné ubytování, kvalitní stravování z místních produktů, a nabídku dalších odpočinkových a poznávacích zážitků.

Ačkoli vznik geoparků je iniciativou místních obyvatel, obcí, spolků nebo dalších místních organizací, byla v České re-

publice vytvořena sjednocující pravidla a poradní orgán – Rada národních geoparků pod patronací ministerstva životního prostředí. Na základě splnění daných podmínek může geopark získat certifikát Národní geopark a stává se členem Sítě národních geoparků České republiky, což pro další rozvoj přináší geoparku mimo jiné i určité výhodnější postavení a respekt. Geoparku Broumovsko se toto podařilo v dubnu 2018. V současné době existuje v Čechách a na Moravě 9 národních geoparků a 2 geoparky kandidátské, které o získání titulu teprve usilují. České národní geoparky, nacházející se také v západočeském pohraničí a Podkrušnohoří, v Železných horách, Českém ráji, v Podblanicku a Podještědí, na Vysočině a v Podbeskydích, pro své geoturistické a vzdělávací činnosti využívají velmi často i bohaté hornické historie českých zemí a s ní spojených hornických památek. Geoparky připomínají místním lidem i návštěvníkům závislost hospodářského, společenského a kulturního rozvoje daného kraje na tamním přírodním bohatství a způsobu jeho využívání. V nemalé míře se národní geoparky podílejí na spolupráci s nejvýznamnějšími státními geovědními, výzkumnými a památkovými institucemi. Společným úsilím se národní geoparky v celostátním měřítku zasazují o nové celostní formy výuky geovědních oborů na základních a středních školách. Kontakty se zahraničními evropskými či světovými geoparky pak přispívají k získávání cenných zkušeností a nových podnětů pro rozvoj vlastních aktivit.

Národní geopark Broumovsko je zatím v plenkách, ale rozhodně nalezneme jeho hluboký smysl a významný potenciál pro podporu celkového rozvoje nejen území Broumovské vrchoviny, na němž se rozkládá. Těšme se tedy, co přinese jeho další růst a dospívání.

Stanislav Stařík,
Národní geopark Broumovsko

